

Posudok na činnosť doc. Bohdana Ulašina, PhD. v rámci vymenúvacieho konania na získanie titulu „profesor“ na FiF UK v Bratislave

Už úvodný kvantitatívny prehľad dokumentu s názvom "CHARAKTERISTIKA k návrhu na vymenovanie za profesora/-ku v študijnom odbore *Všeobecná jazykoveda*" ukazuje, že doc. Bohdan Ulašin, PhD. (ďalej iba B.U.) spĺňa požiadavky na udelenie titulu „profesor“ nadpriemerne, a to tak po stránke vedeckej, ako aj po stránke pedagogickej. Toto hodnotenie jednoznačne potvrdzuje aj posúdenie kvalitatívne.

Vo výskume sa B. U. lingvisticky zameriava na rozsiahle štúdium španielskej a slovenskej slovnej zásoby, o čom svedčia jeho početné relevantné publikácie. Osobitnú zmienku si zaslúžia jeho dve predložené veľké monografie.

V knihe *Los eslavismos en español* (Bratislava 2013, 370 s.) sa B. U. zaoberá slavizmami v súčasnej európskej španielčine, ktoré sú doložené najmä z internetových zdrojov. Španielsky jazyk geograficky priamo nesusedí so žiadnym so slovanských jazykov, z čoho zákonite vyplýva, že ide o slavizmy nepriame, ktorým sa v historickej lexikografii venovalo menej pozornosti. Práca autora je prvým pokusom podať celkový prehľad o španielskej slovnej zásobe slovanského pôvodu. To je najväčším prínosom monografie. Predložená práca pozostáva z dvoch veľkých častí. Prvých desať kapitol sa zaoberá metodologickým rámcom práce a vymedzením jednotlivých tém, autor kladie dôraz najmä na definíciu pojmov spätých s lexikálnymi prevzatiami, ako aj na rôzne sémantické, grafické, fonetické a gramatické aspekty prevzatí v španielčine. Originálne sú rôzne možnosti klasifikácie, podľa ktorých autor postupoval na korpuse s viac ako 700 doloženými slavizmami: rozdelenie podľa pôvodu na konkrétne slovanské jazyky, podľa viacerých frekvenčných kritérií (absolútna frekvencia foriem a lemy, frekvencia slovného základu, frekvencia podľa slovného druhu, jazykového štýlu, sémantického poľa) a chronologicky podľa prvého doloženého použitia skúmaných slavizmov v španielčine. A na doplnenie autor zaradil do práce kapitolu, v ktorej poukazuje na vplyv rusizmov na kubánsku španielčinu a na slovanský vplyv na španielske propriá, ktoré ale nezačleňuje do korpusu. Ten má výlučne apelatívny charakter. Druhá časť práce zahŕňa korpus 704 doložených slavizmov, ktoré sú zoradené podľa jazyka pôvodu a jednotlivé jazyky v poradí podľa početnosti slavizmov. Výskum preukázal, že väčšina slavizmov (aj bez kubánskej španielčiny) pochádza z ruštiny (507 zo 704, 72,02%) a patria do sémantického poľa mineralógie. Okrem kubánskych rusizmov sa všetky uvedené slavizmy dostali do španielčiny cez sprostredkujúce jazyky, pričom z pohľadu blízkej etymológie ide vo väčšine prípadov o galicizmy. Kniha predstavuje cenný príspevok k dejinám španielskej lexikografie.

Kniha *Lexikológia španielskeho jazyka* (Bratislava 2022, 287 s.), nadväzujúca na knihu *Španielska lexikológia* (1999) L. Trupa, tiež v slovenčine, ponúka nový a veľmi dobrý prehľad všetkých aspektov lexikológie so širokou aplikáciou na španielčinu. Práca je rozdelená do piatich hlavných častí (kapitoly 2 až 6), ktoré sa postupne venujú:

pôvodu španielskej slovnej zásoby (vrátane odkazov na typické zvukové zmeny z latinčiny do španielčiny, s. 13-14, a podrobný opis rôznych typov dubliet, s. 60-70);

diferenciácii slovnej zásoby podľa geografických, sociologických, štylistických, chronologických a pragmatických kritérií (vrátane dobrého syntetického opisu diatopickej variability v Hispanoamerike a v Španielsku, s. 81 - 94, a charakterizácii španielčiny v kontakte s druhými úradnými jazykmi, s. 103 - 106);

prostriedkom obohacovania slovnej zásoby (derivácia, neoklasická kompozícia, abreviácia, kontaminácia, kompozícia so všetkými jej podtypmi (vrátane zohľadnenia frazeológie, s. 224-233, a onomatopojí, s. 233-236);

sémantickým javom na lexikálnej úrovni (polysémia, homonymia, paronymia, synonymia, antonymia, hyponymia a hyperonymia);

vlastným menám (antroponymá, toponymá a chrematonymá).

Ak je to možné, jednotlivé javy sa postupne posudzujú na grafickej, fonetickej, morfolologickej, syntaktickej a sémantickej úrovni. Originálne sú porovnania príslušného javu v španielčine a slovenčine (napr. odchýlky pri prevzatí galicizmov, s. 38-39; germanizmov, s. 54-55; rozdiely v prefixácii, s. 157-158).

Štýl podania celej knihy je dôkladný, ale vo všeobecnosti zrozumiteľný, podrobný, ale len do tej miery, aby boli tendencie jasne vysvetlené.

Ďalším aspektom výskumu B. U., ktorý stojí za vyzdvihnutie, je jeho opakovaný kontrastívny prístup, skúmanie podobností a rozdielov medzi španielčinou a slovenčinou, čo je dôležité pre translatológiu aj jazykovú typológiu. Tu treba spomenúť štúdie ako napr. *Los prefijos negativos en español y en eslovaco* (2017) a *Apelativización de marcas comerciales: diferencias eslovaco-españolas* (2016) a ďalšie. Ako bolo uvedené vyššie, tento prístup je prítomný aj v knihe *Lexikológia španielskeho jazyka* (2022). V tejto súvislosti treba spomenúť aj štúdie o hispanizmoch v slovenčine (*Los indigenismos iberoamericanos en eslovaco*, 2017; *Hispanizmy v slovenskej lexike*, 2021 a i.), ktoré svedčia o tom, že autor si uvedomuje význam cudzojazyčných filológií pre materinský jazyk.

B. U. okrem toho prispieva k ďalšiemu vedeckému rozvoju svojho odboru aj početnými článkami v domácich a zahraničných časopisoch a iných odborných publikáciách.

O celej šírke diela B.U. svedčí predovšetkým jeho univerzitná pedagogická činnosť. Už roky ponúka akademické kurzy nielen lexikológie a sémantiky, ale aj španielskej morfológie a syntaxe, textovej lingvistiky a pragmalingvistiky. V tradícii bratislavskej romanistiky zohráva translatológia dôležitú úlohu, ktorú B.U. rozvíja na predmtoch *Odborný preklad, Konzekutívne a simultánne tlmočenie, Preklad textov do španielčiny*. V tejto súvislosti treba spomenúť jeho iniciatívu vytvoriť skupinu slovenských študentov hispanistiky a neskôr aj španielskych študentov slovakistiky, ktorí pracovali na preklade slovenských rozprávok do španielčiny. Najdôležitejším výsledkom tohto projektu je vydanie knihy *Cuentos eslovacos de tradición oral. Edición y traducción Valeria Kovachova Rivera de Rosales Bohdan Ulašín Zuzana Fráterová*, vydané v Madride v roku 2012 vo vydavateľstve Xorki (241 s.). B. U. v knihe predstavil aj život a diela známeho slovenského zberateľa rozprávok Pavla Dobšinského (s. 221-227) a pripravil aj komentáre a konkordancie s medzinárodným katalógom rozprávok ATU (s. 228-239).

Takýmito projektmi, ako aj aktívnymi pobytmi na zahraničných univerzitách a kongresoch s vlastnými prednáškami (Aarhus, Brno, Chieti, Ľubľana, Madrid, Vroclav atď.) B.U. významne prispieva k medzinárodnému zviditeľneniu slovenskej vedy a kultúry.

Na základe jeho vedeckej tvorby, širokej vysokoškolskej pedagogickej činnosti a jeho vizibility doma i v zahraničí jednoznačne odporúčam, aby bol doc. Bohdanovi Ulašínovi udelený titul "profesor" v odbore všeobecná jazykoveda na FiF UK v Bratislave.

Viedeň, 3. augusta 2022

Emer. O. Univ.-Prof. Dr., DDr. h.c. Michael Metzeltin, w.M. ÖAW
Viedenská univerzita
Románsky inštitút
Garnisongasse 13
A-1090 Wien
Rakúsko